

HEUREN ZEGGEN VAN OLDERSHEER

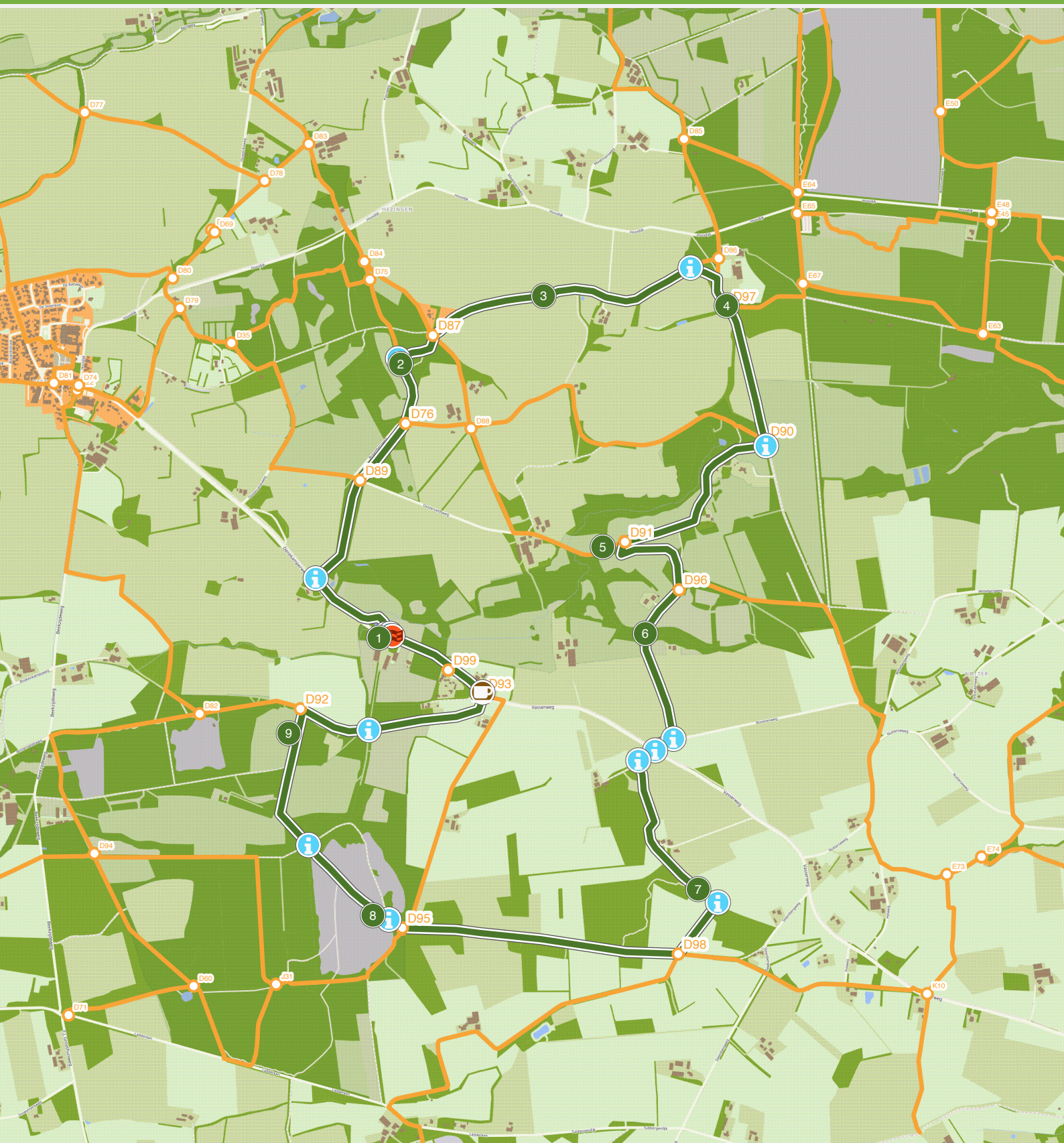
ROUTE 9 km

Tussen Ootmarsum en Vasse ligt een bijzonder essenlandschap, dat deel uit maakt van de oostelijke stuwwal in Twente. In dit essenlandschap ligt een aantal slenken waarin meerdere bronnen ontspringen. 'Heuren zeggen van oldersheer' is een gevarieerde wandeling door dit kleinschalige boerenland.

Deze route is gemaakt door Nico Niers i.s.m routegroep Tubbergen.

Heuren zeggen van oldersheer

Heuren zeggen van oldersheer

Hoe kom ik bij het startpunt?

Met eigen auto: parkeerplaatsje tegenover de watermolen de Mast, Denekamperstraat 246 (zie instructie 1). Met het openbaar vervoer: Komend vanaf station Almelo met de bus (bushalte Centraal station Almelo) naar Oldenzaal (via Ootmarsum). Achter Vasse, bushalte Bovenesweg, stapt u uit en start u direct de route (zie instructie 7). Komend vanaf Ootmarsum met de bus naar Almelo. Voor Vasse, bushalte Bovenesweg, stapt u uit en start u direct de route (zie instructie 2).

Heuren zeggen van oldersheer

9 km

1

Watermolen de Mast

Gegroet, kleine watermolen

"Gegroet, mooie kleine molen van het erve DE MAST oonder Vasse, zoo lieflijk gelegen tusschen de vloeivelden en de heuvelige heidevelden. Gegroet, needere molen, heel in de diepte van 't bosch wegschuilend!

Voor een paar jaren laagst gij nog zoo eenzaam en rustig aan een verlaten mullen zandweg, nu scheert een rechte grintweg langs uw bemost scheprad, nu snort

rakelings langs uw diepen waterval de motor- en de automensch", aldus Mr. G.J. Ter Kuile 1922.

De enige molen aan het beekje de Hazelbekke die met z'n rode pannendakje de tand des tijds heeft doorstaan. De bovenslag-watermolen krijgt het water van een stuwvijver, die direct aan de overzijde van de weg ligt. Via een duiker onder de weg vloeit het water in de goot en klatert op het bovenrad.

Kom gerust kijken. De entree is vrij. Elke 2e en 4e zaterdag van de maand van 13.30 - 16.30 uur en op afspraak krijgt u uitleg en wordt er gedraaid. Achtergronden en de werking van de watermolen is ook te lezen in een naslagwerk dat op het tafeltje in de molen ligt.

Bezoek op afspraak? Mail naar 9niers@gmail.com

> ontdek meer op de volgende pagina

Braamberg

Vergezicht vanaf de Braamberg

De Braamberg is een 76 meter hoge heuvel, gelegen tussen de Tutenbergweg in het noorden en de Braambergweg in het zuiden. De berg behoort tot de hoogste punten van de provincie Overijssel.

Stuwwal

De Braamberg geeft een prachtig uitzicht op de westelijke stuwwal Holterberg. De

afstand tussen beide stuwwallen is ca. 40 km, met daartussen Almelo als laagst gelegen plaats. Textielbaron Jannink uit Enschede vertoefde graag in z'n vrije tijd op de Braamberg.

Brand

Hij bouwde op de Braamberg een riant buitenverblijf met uitzicht op de Holterberg en het lager gelegen terrein. Echter in het oorlogsjaar 1944, brandde het buitenverblijf geheel af. Deze brand werd veroorzaakt door de Duitse bezetter die bang was dat dit mooie huis als uitkijkpost ging functioneren.

Spechten

Het bos is rijk aan spechten. Vooral het aantal kleine bonte spechten is opvallend groot. Andere karakteristieke soorten zijn de wespendif, havik, fluiters en appelvink. Geregeld worden raven opgemerkt, maar of ze hier broeden, is de vraag.

Hezinger Esch

Hazelbekke

Van bosgebied naar essen. Aan de rechterkant, weggezakt in het landschap, ligt natuurgebied de Hazelbekke. Het regenwater dat op de essen valt, stroomt ondergronds af richting de Hazelbekke en komt daar aan de oppervlakte.

Nat

De bodem is hier altijd nat. De essen die er groeien zijn jong en hebben een kleine stamdoorsnede. Door de natte en slappe bodem waaien de bomen snel om.

Steenmarter

Daardoor vindt er continue verjonging plaats van het essenbos. Het voortbestaan van dit bos wordt in hoge mate bepaald door de stroming van het heldere en zuivere bronwater. Ree, vos, konijn, steenmarter en das voelen zich hier prima thuis.

Gevelteken

Een van de mythes van Twente

Aan uw linkerkant ziet u een klein boerderijtje. Boven in de nok waar de windveren samenkomen, bevindt zich een gevelteken met twee paardenkoppen. Overal in Twente en de aangrenzende regio's zijn nog geveltekens aan de nokken van boerderijen te zien.

Onheil afweren

Ze hebben net als stiepeltekens van oorsprong een onheilaferende magische functie. Oa. tegen blikseminslag, boze geesten en heksen. Het gebruik stamt waarschijnlijk af van de gewoonte om paardenschedels aan de gevels te hangen ter afwering van onheil en ter ere van de godentweeling Freyr en Bald.

Offerdier

Het paard gold bij Saksen en Germanen als heilig en was een geliefd offerdier. Paardenkoppen of paarden worden ook tegenwoordig nog in geveltekens verwerkt op boerderijen die iets met paarden hebben.

Hartje Hazelbekke

Kern Hazelbekke

Dit typisch Twentse beekje dankt zijn naam aan de hazelaars die langs het water staan. Maar het natuurgebied biedt meer: o.a. kwetsbare moerasvarens, boswederiken en zelfs wilde orchideeën. In de bronweide (aan de rechterkant van het weggetje) kan vanaf half mei de brede orchis worden waargenomen.

Uniek

Omstreeks 1960 was Hazelbekke een karakteristiek cultuurlandschap met graslandjes met unieke flora en fauna en akkers omzoomd door houtwallen. Door schaalvergroting veranderde het karakter van het natuurgebied en liep het aantal bijzondere dieren en planten terug.

Natuurgebied

Tegenwoordig krijgt 8 hectare grasland weer de vrije ruimte om zich als natuurgebied te ontwikkelen. De oude landbouwgronden zijn weer drassig gemaakt waardoor bijzondere bloemen zoals de dotterbloem, breedbladige orchis en zeldzame grote keverorchis weer zijn te zien.

Begeleiding van boswachter

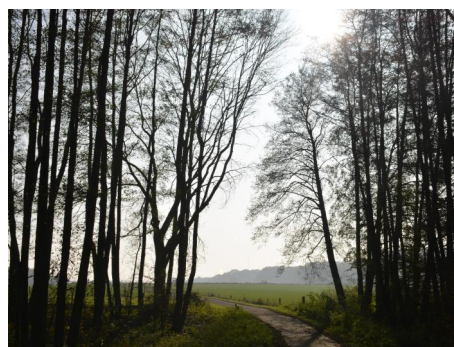
De Hazelbekke is eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Vanwege de kwetsbaarheid van de natuur is het terrein niet vrij toegankelijk. Alleen onder begeleiding van een boswachter of gids kunnen mensen genieten van dit stukje unieke natuur.

Slenkte Hazelbekke

Slenkte Hazelbekke

In dit essenlandschap ontspringen meerdere bronnen en er zijn verschillende slenkten, ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Een slenkte is een uitgeslepen sleuf, waardoor het smeltwater van de ijstongen zich verplaatste. Vandaar ook de straatnaam 'Slenkteweg'.

Moeras

Vroeger konden boeren niets met dit lager gelegen, moerasachtige stuk bosgrond met essen. Ontstaan vanuit de Bovenesch stroomt hier een zijtak van het beekje Hazelbekke.

Van Hezingen naar Nutter

Vanuit Hezingen loopt u via de slenkte Hazelbekke naar de volgende es, de Bovenesch. U loopt uiteindelijk naar de Bovenesweg. Zo komt u in de glooiingen van Nutter; een zogeheten 'marke' waarin de boeren zich vroeger verenigden en hun eigen rechtspraak hadden.

Marke

Vanaf de 13e eeuw regelde de marke het grondgebruik. Ook rechten en plichten ten aanzien van sloten, wegen en betaling van boetes werden vanuit de marke geregeld.

Nutter Esch

Nutter Esch

Aan de linkerkant ziet u de Nutter Esch. Het is een van de vele essen in deze omgeving. Deze hoogtes zijn ontstaan in de ijstijd, toen grote gletsjers ijs de grond ophoog stuwden, waardoor ons Twentse heuvelachtige landschap is ontstaan. De essen (landbouwgrond) werden op de droge delen aangelegd.

Schapenmest

Rond deze essen zijn boerderijen gevestigd. Aanvankelijk onvruchtbare grond werd vruchtbaar gemaakt door schapenmest, afkomstig uit schaapskooien waar de schapen 's nachts en in de winter verbleven. Aan het begin van de vorige eeuw bestond er nog geen kunstmest.

Melkvee

Met de komst van kunstmest was er geen behoefte meer aan schapenmest. De landbouwgrond kon op eenvoudige wijze worden bemest en er ontstonden gemengde bedrijven, gericht op het produceren van meer melk.

Mais- en grasvelden

Echter, de tijden veranderen, ook in het buitengebied. Gemengde bedrijven werden intensieve veehouderijen. Het goudgele graan in het coulissenlandschap van de vorige eeuw heeft op veel plakken plaats gemaakt voor gereguleerde mais- en grasvelden.

Grafheuvels

Droge voeten

Dit natuurgebied behoort tot de eerste vestigingsplaatsen van mensen in Twente. Droge voeten door de hoge ligging en altijd bronwater; dat maakte dit gebied al in de Steentijd aantrekkelijk voor bewoning.

Grafheuvels

Het Vasser grafveld is het bekendste grafheuvelveld van Nederland. Dit rijksmonument bestaat uit 20 grafheuvels die stammen uit 4.000 tot 2.500 voor Christus.

Raatakkers

Ook zijn er op de Vasserheide zogenaamde raatakkers (celtic fields) teruggevonden: kleine, rechthoekige akkers die boeren vanaf de late bronstijd tot in de Romeinse tijd gebruikten om graansoorten als spelt te verbouwen. Heb jij een geoefend oog? Dan kun je de celtic fields misschien zien.

Teerputten Vasse

Van zandafgraving naar teerput

Hier op de stuwwal van Ootmarsum liggen naast alle natuurschoon ook de restanten van een tweetal teerputten. De oorspronkelijke zandafgravingen zijn van 1957-1972 gebruikt voor het dumpen van chemisch afval.

In eerste instantie gebeurde dat illegaal. Later werd hier legaal vanuit Haarlem zuurteer gedumpt. In totaal is daardoor een

oppervlakte van meer dan 30.000 m² verontreinigd. Regelmatig stond een teerkuil in brand.

Schade door de teerputten

Er werd veel schade aangebracht aan de flora en fauna in dit natuurgebied. Vele bomen in de buurt stierven en het grondwater werd aangetast. Nadat de putten vol waren zijn deze afgedekt met een laag grond.

Het verhaal gaat dat een boer in de buurt bij de gemeente aanklopte omdat zijn rogge-oogst iedere keer werd vernield zodra de wind vanaf de teerputten over zijn akker blies. Volgens de gemeente zaten er er teveel wormen in zijn akker. Achteraf kan worden geconstateerd dat de boer gelijk had.

Sanering teerput

De eerste pogingen tot sanering, die in de jaren 70 begonnen, strandden. Pas in 2010 heeft men teerkuilen kunnen inkapselen en aan de bovenkant kunnen afdichten. Saneren is tot op heden (in verband met de kosten) geen optie geweest.

